

Mert az ilyen életmű, mint a Balázs Ferencé is, nem a korok és emberek múltó kategóriájába tartozik, hanem mélyen belegyökerezik abba a világrendbe, amelyet Isten alkotott. Ezért vagyunk ma hálásak a gondviselő Istennek, hogy adta nekünk Balázs Ferencet, aki nem csak előttünk járt, de hív minket is, hogy kövessük őt. Ámen.

A SZOLGÁLÓ ÉLET*

Mk 10,44

Emberé a munka, Istené az áldás. A közmondás azt az igazságot örökíti meg, hogy az ember tevékenysége által tudja kiteljesíteni életét. Legyen az fizikai vagy szellemi munka, csak akkor érdemesül Isten áldására, ha értéket megtartó és létrehozó tevékenység. A vallásos ember a munkát közvetlenül Istennel hozza kapcsolatba, aki teremtő tevékenységével megalkotta a világot, s az embert azzal bízta meg, hogy tartsa meg egészben és épségben az ő művét. Így lesz az ember – hitünk szerint – Isten munkatársa, s ezáltal minősül át munkája szolgálattá.

Ez a felfogás képezi alapját lelkésznevelésünknek is, és ezt próbáltuk érvényesíteni az elmúlt iskolai évben. De nézzük csak közelebbről, hogyan értelmezzük mi, unitáriusok a szolgálat fogalmát, hogyan alkalmazzuk nevelésünkben és mindennapi gyakorlatunkban.

A mai világban végbe menő roppant méretű változások idején az ember nem azt kérdezi, hogy micsoda lényege szerint, hanem azt, hogy mit tud, hogyan működik. Korunk keresztény köztudata annál a válasznál nyugodott meg, amelyet annak idején Bonhoeffer fogalmazott meg a legvilágosabban: „Az egyház csak akkor egyház, ha másokért van.” E kérdést fontos újra felvetnünk a 21. század elején, mivel felfogásunk szerint a szolgálat nem csupán egy a lehetséges emberi magatartások között, hanem a szolgáló típusban a teljes értékű embert, a szolgáló életformában pedig a legmagasabb rendű életformát, a jézusit láthatjuk meg. Azért is fontos ezt hangsúlyoznunk, mivel a keresztény ember és egyház ilyen természetű magatartása nem a viszonyok által rákényszerített alkalmazkodás, hanem valóságos és mindenkor kötelező. Harvey Cox, korunk egyik modern amerikai teológusa így figyelmeztet: „A szekuláris városban az egyház feladata az, hogy a közösség szolgálója (diakónusa) legyen, akinek egyedüli gondja, hogy a város egységéért és egészségéért fáradozzék.”

De ki a szolgáló (diakónus), aki keresztényi, de általános emberi hivatásunk, közelebbről egyházi szolgálatunk eszményévé lehet?

Abból a megfogalmazásból indulhatunk ki, hogy szolgáló az az ember, aki nem tartja magához méltatlannak, hogy másoknak szolgáljon. Számunk-

---

* Elhangzott a 2001. július 1-én tartott teológiai tanévzáró istentiszteleten.

ra a válasz természetesnek hangzik, mert az evangélium táplálékán nevelkedtünk, viszont nem mindig volt ennyire magától értetődő. A görög gondolkodás, amely a személyiség megvalósítását hirdette, egyszerűen elutasította ezt. Bár az ember, mint egyén számára megállapította a célt: a maga kis világának felépítését, a személyiség kiteljesítését, de ebben a szorosan maga köré húzott körben nincs helye a másik emberrel való törődésnek, a szolgálatnak. Ha az embernek az a rendeltetése, hogy önmaga legyen és mint ilyen uralkodjon, akkor a szolgálat csak valami alacsonyrendű, szabad emberhez méltatlan dolog lehet. Ebben a szemléletben méltán kérdezheti Platón: „Hogyan lehetne hát az az ember boldog, akinek szolgálnia kell valakit?”

A keleti ember gondolkozásától viszont nem idegen a szolgálat gondolata. Nem tekinti azt magához méltatlannak. Jézusnak a szolgálatról alkotott fogalma az ószövetségi felebaráti szeretet parancsából ered, amelyet onnan vett át, és az istenszeretet parancsával összekapcsolva ezt tette meg az őt követők erkölcsi magatartásának összefoglalójává. A döntő az, hogy Jézus a szolgálatban éppen azt a magatartást látja, ami az embert az ő tanítványává teszi.

Ebben a vonatkozásban így bővül meghatározásunk: A szolgáló mint Jézus-tanítvány a mag életének értelmét a másokért való életben találja meg, és öntudatosan választja, hogy szolgáljon az embereknek, Isten iránti felelőséggel és saját emberi szabadságában.

A szolgálat ellentétben állónak tűnik az embernek istenképűségéből adódó lehetőségével és feladatával: az uralkodásra való megbízatással. Az istenképűség (1Móz 1,26) ugyanis az ember uralkodásra való képességét jelenti, alkalmas voltát arra, hogy a teremtett világban mint Isten megbízottja Őt képviselje, sőt képében cselekedjék. Az emberi élet ilyen értelemben lesz tevékeny, alkotó, sőt teremtő élet.

Jézus a szolgálat értelmét azzal a forradalmi cselekedetével mutatta meg, hogy erkölcsi értékelésével megfordította az uralkodó és a szolgáló viszonyát: „Aki első akar lenni köztetek, legyen a ti szolgátok... Én pedig olyan vagyok köztetek, mint aki szolgál.”

Mit jelent ez? Az Újszövetségben a szolgálni igének a vele rokon jelentésű szavakkal szemben az a különleges csengése, hogy a másik iránti egészen személyes szolgálattelvést jelöli. Egyike azoknak a szavaknak, amelyek az Én -Te kapcsolatot tételezik fel, nem olyant, akihez való viszonyomat tetszés szerint meghatározhatom, hanem olyant, akinek én mint szolgáló alárendeltem magamat. Egy ember nem ember – One man is no man! - hirdeti a felirat az egyik régi angol kollégium homlokzatán. A másokért élő ember a teljes értékű ember!

Másokért élni, ha lehet, minél többekért! Vajon nem ezt kellene hirdetni és megláttatni mindenkivel, hogy ez nemcsak a kereszténység sajátja, hanem minden egyén számára a teljes emberség lehetősége. Szólni kell erről még akkor is, ha tényleges meglétéről csak annyit tudnánk elmondani, amennyit Pál apostol mondott: „Nem mintha már elértem volna, hanem igyekszem, hogy el is érjem.” Fil 3,12

Uralkodni a dologi világ felett és ugyanakkor szolgálni az emberek között, csak a nagykorúvá lett ember szabadságában és felelősségében lehet. A kettő összhangja az Atyára néző, de az embert is látó szeretetben, a Jézust követő tanítvány életében valósul meg.

A szolgáló ember az, aki noha érzi a munka terhét, értelmét látja és örömet leli benne, mert tudatában van, hogy szolgál vele, valakinek a javát munkálja. A szolgálat fogalma éppen az embernek a munkához való viszonyulásában nyújt segítséget, mert szolgáló csak az lehet, aki lényéből fakadó hivatásának tekinti, hogy a munka terhét hordozza, sőt jó kedvvel fogjon hozzá, és hálaadással fejezze be azt.

A munka, amit az embernek végeznie kell, nem egyforma. Vannak fajtái, egyik nehezebb, a másik könnyebb, az egyik tisztább, a másik piszkosabb, az egyiket lehet a városi aszfalton végezni, a másikat csak a falusi sárban. Ki vállalja a nehezebbet? Vajon csak helyezkedés, ügyeskedés kérdése az egész? A kérdés régi és ma is feleletre vár: mi ad erőt az embernek ahhoz, hogy vállalni tudja a nehezebbet, a szinte erő felett valót?

Sokatmondó és elgondolkodtató az a válasz, amely a helytállásban a „közösségtudat” szerepére mutat. Napjainkban ez különös hangsúlyt kap. A mi válaszuk azonban más megközelítésből, a szolgálat lelkületéből fakad: „Készen lenni mindenre”. Megokolásként Jézusra nézünk, aki éppen a szolgáló szeretet lelkületéből következően kész volt mindenütt, mindenkinek és mindenben szolgálni. Vajon nem ezt kell-e tennie minden keresztény s közelebbről unitárius keresztény embernek, éppen tanítványi voltából következően. Ehhez az kell, hogy küldöttként álljunk bele a világba, s szolgáljunk által tegyük azt Isten országává.

Az unitárius lelkészi szolgálatnak az eszménye a Jézus tanítványává levés. Készen lenni arra, hogy felelősséggel, az ő küldöttjeiként beálljunk a világba: egyházunk és népünk szolgálatára. Meggyőződésem, hogy ha a lelkészi pályára készülő ifjainkban ez a szemlélet tudatosul, úgy nem töltik haszontalanul a felkészülés éveit, s mindennap arra gondolnak, hogy nekik „készen kell lenniük mindenre”, mert ezt várja tőlük Isten, a gyülekezetben testet öltő anyaszentegyház s egész népünk.

Hálát adunk Istennek a megtartásért és a sokszor talán meg sem érdemelt szeretetért; azért, hogy tanáraink és hallgatóink eredményesen végezhették munkájukat, abban a tudatban, hogy emberé a munka, és Istené az áldás. Isten áldása nyugodjon meg Teológiai Intézetünkön, a befejeződött tanéven, tanáraink és hallgatóink életén. Ámen.

VISELJETEK GONDOT AZ EGÉSZ NYÁJRA!*

ApCsel 20, 28, 32

Pál apostol egyik térítői útja alkalmával Miletosban van. Jeruzsálemben szeretne eljutni, hogy a kenyértörés ünnepén otthon lehessen. De a hajó késik. Nincs annyi ideje, hogy az efézusi gyülekezetet is meglátogassa. Űzen hát az ottani gyülekezet véneinek: Szeretnék ismét látni titeket. Azok hajóra szálltak, Pálhoz siettek, aki ékes beszéddel szólott hozzájuk: „Ti tudjátok, hogy miként viseltem magamat köztetek, szolgálván alázatossággal az Úrnak. Céлом az volt, hogy tanítsalak titeket. Még az életem sem volt drága nekem, csakhogy elvégezhessem a szolgálatot, hogy bizonyosságot tegyek az Isten ígéjének evangéliumáról. Beszédét így zárja: „Viseljete gondot azért magatokra és a nyájra, melyben a szentlélek titeket vigyázóvá tett. Lehet, hogy a gondviselésről még bővebben is szólott ekképpen: Isten nemcsak teremtője a mindenségnek, de gondviselője is. Az ember pedig az Ő segítségével ebben a gondviselésben. Növények, állatok megszámlálhatatlan fajait az ember gondviselésére bízta. Sőt az egyik embert is rábízta a másikra, a gyengét az erősre, a beteget az egészségesre, a tudatlant az értelmesebbre. De sok ember, sajnos, még önmagára sem visel gondot. Ifjú korában elfecsérelte erejét, egészségét, idejét, őseitől örökölt javait. Nagyobb legyen a felelősségérzet önmagatok és társaitok iránt. Beszédét e szavakkal fejezte be: „És most ajánllak titeket az Istennek, ígéjének felépítésére.” A hajó már indulásra készen állott, mielőtt felszállt volna, leborulva imádkozott. Vele imádkozott a gyülekezet is. Némelyek még sírásra is fakadtak. Aztán ki-ki ment a megszentelődés érzésével a maga útján.

Kedves afiai! Pál apostolhoz hasonló lelki állapottal állok ezen a helyen. Mintha egy indulásra kész hajó árboca lenne ez a szószék is. Innen szemügyre lehet venni a megtett utat, a búcsúzás partjára gyűlt kíváncsiakat, valamint a jövő ködbevesző távlatait. Aki búcsúzik, annak nem szabad érzékenykedni. Pál apostol tehette ezt, mert Ő messzire ment, s részére kétséges volt, hogy látja-e még kedvenc gyülekezte véneit. De az én hajóm csak partközelsébe fog bolyongani. A Tábortető teteje, Medesér, Kisgalambfalva, Temesvár vagy Sepsiszentgyörgy ígérkezik kikötőállomásnak. Tervünk szerint egyelőre a helységben maradunk, de nem mint lelkész-kántor, hanem mint egyszerű egyháztagok igyekszünk „besegíteni” a feladatok megoldásába, amennyiben szükség lesz ránk. Volt, aki azt mondotta: Még jól bírom magam, maradhattunk volna. Erre én: többszöri halasztás után ennek már be

---

* Kibúcsúzó egyházi beszéd. Elhangzott 1990. március 4-én Székelyudvarhelyen